

Pomen glasbenih dejavnosti v vrtcu

Importance of Music Activities in Kindergarten

Nikolina Lonec

Vrtec Hoče, enota Vrtec Rogoza, Rogoška cesta 38, 2204 Miklavž na Dravskem polju

nikolinalonec@gmail.com

Izvleček

Otroci dandanes čez teden dejavno preživijo povprečno več časa z vzgojiteljicami v vrtcu kot s starši. Glasba je tista, ki jih spremlja že od samega spočetja. V vrtcu lahko otrokom z glasbenimi dejavnostmi pomagamo pri razvoju, saj s tem prispevamo k razvoju ne le na področju glasbe, ampak tudi na drugih področjih. Zelo pomembno nalogo imamo tu vzgojitelji, ki lahko otroke odlično motiviramo.

Ključne besede: predšolska vzgoja, glasba, ustvarjalnost

Abstract

Children today on average spend more time, on workdays, in kindergarten with their teachers than with parents. Music has been with them since they were born. By implementing music activities in the kindergarten, we can foster the child's development not only in the area of music but in other areas as well. In this respect, teachers as good motivators play a very important role.

Keywords: preschool education, music, creativity

Uvod

Življenje z glasbo nas spremlja že od spočetja. Otroci že v maternici slišijo zvočne dražljaje in se nanje različno odzivajo. Bitje srca, ki ga slišijo venomer, jih pomirja tudi po rojstvu.

Z glasbenimi dejavnostmi v vrtcu lahko otrokom omogočimo čudovito doživljanje v svetu poslušanja,

petja in ustvarjanja glasbe. Otroci se v vrtcu zelo radi vključujejo v vse glasbene dejavnosti. Z leti sem spoznala, da lahko za otroke veliko naredim, če jim omogočim vsakodnevno glasbeno doživljanje, ki vključuje reproduciranje, poslušanje, ustvarjanje in izražanje preko gibanja, likovne umetnosti ali besede (Borota, 2006).

Vzgoja ritma

Otrok je lahko v svetu glasbe poslušalec, ustvarjalec in izvajalec. Ritem ga spremlja od rojstva (bitje srca), zato že več let prakticiram vsakodnevne ritmične vzorce, podprte z govorom in lastnimi glasbili, nato pa postopno dodam še gibanje. Učenje vzorcev poteka po metodi odmeva. Jaz pokažem, otroci za mano ponovijo. Začnem z lažjimi in krajšimi ritmičnimi vzorci.

Navajam nekaj primerov.

Ritmične vzorce izvajam v 4/4 taktovskem načinu. Vsaka sličica oziroma udarec predstavlja četrtniko.

Vsak vzorec 4-krat ponovimo po metodi odmeva: izvajam jaz, otroci ponovijo, izvajam jaz, otroci ponovijo. Nato vsi skupaj 4-krat izvedemo vzorec.

Najprej sem vodja jaz, kasneje pa vodenje prepustim otrokom. Ritmične vzorce urimo v jutranjem krogu in delujejo pomirjevalno. Otrok ni treba niti klicati niti

opozarjati na tišino, saj se odzovejo takoj. Ritem hitro ujamejo oziroma mu hitro sledijo.

V nadaljevanju ritmični vzorec z lastnimi, telesnimi glasbili obogatim z različnimi besedili. Lahko z:

a) rimami:

- Škof v škaf skoči,
- Cip, cipi-lip, cipi-lo-ni-ka,
- Om-nes fi-li bu-stra, da nas ne po-hru-sta; ali z

b) izštevankami (e-vir: igramose.com 2020):

- Gujsa, gujsa, gujsa, dva debela pujsa, enega smo zaklali ... prodali ...,
- Miha ga piha, vrabčka lovi, preden ga ujame, mu rep posoli.

Dodajam navodilo za izvajanje.

4 4				
				
				PAVZA
			Prekrižamo roke na prsih	PAVZA
				PAVZA

Slika 1: Ritmični vzorci

			
			
Škof v	škaf	sko-	či.

Slika 2: Ritmični vzorec, obogaten z besedilom

Nekaterim besedilom lahko dodamo gibanje, na primer pri:

- či-či puh: korakamo pri či-či, pri puh naredimo počep,
- či-ha, pu-ha, ču-čuuu: z rokami krožimo ob rebrih (stisnjene pesti, v komolcih pokrčene roke) pri či-ha, pu-ha, stopnjevamo tempo od počasnega k hitremu, pri ču-čuuu z rokami ponazorimo piskanje,
- pika, pika, pokica: pri pika pika skačemo sonožno levo – desno, pri pokica ploskamo.

Velikokrat ritmičnim vzorcem z igranjem na lastna glasbila in gibanjem sledi še izvajanje bansov, ki jih imajo otroci zelo radi (na primer Jaham konja, Pingvini; e-vir: skavt.net, 2020).

Ritmične vzorce uporabim tudi ob različnih opravih izvajanja prikrita kurikula, na primer ko čakamo v koloni na prijatelje ali pred oblačenjem in obuvanjem za bivanje na prostem (plosk – plosk, z desno pestjo po prsnem košu/plosk – plosk, z levo pestjo po prsnem košu/plosk – plosk, udarec po kolenih in krik: »Dajmo!«).

Pri tem nam ritem daje skupinski zagon, nas poveže kot skupino, zato smo veliko hitrejši in bolj motivirani za naslednjo dejavnost. Otroci po ritmičnih vzorcih posegajo samostojno, v sklopu svoje igre na primer v kotičkih. Sami organizirajo igro, si izberejo vodjo in ponavljajo za njim.

Vzgoja petje

Poleg ritmične vzgoje je pomembno tudi vsakodnevno petje. Petje nas spremlja kot samostojna dejavnost ali kot uvod oziroma zaključek dejavnosti z drugega področja (na primer pripovedovanje pravljice). Velikokrat spremljam petje otrok še s kitaro, saj je to za otroke še posebej zanimivo, hkrati pa je petje intonirano v otrokovem glasovnem obsegu.

Redno pojemo slovenske ljudske pesmi, kot so *Marko skače*, *Čuk se je oženil*, *Po Koroškem*, *po Kranjskem*, *Mi se imamo radi*, *Jaz pa pojdem na Gorenjsko*, *Abraham*, *Šmentana muha*, *Lisička je prav zvita zver*, *Kaj nam pa morejo*, *Zima, zima bela*, ter tudi umetne otroške pesmi, kot sta *Kuža pazi* in *Metuljček Cekinček* Janeza Bitenca.

Pomembno je, da vse pesmi učim sama z lastnim petjem. Otroci ponavljajo za mano. Opozarjam jih na pravilno odpiranje ust, na jasno in razumljivo izgovarjavo besedila.

Petje večkrat spremljamo z igranjem na glasbila, kar je otrokom še posebej zabavno. Da bi petje še vedno prišlo do izraza, izbiram preprosta, ne preveč glasna glasbila (na primer palčke, ropotulje). Velikokrat si ropotulje izdelamo kar sami v vrtcu iz plastičnih lončkov, v katere nasujemo različna semena ali zamaške. Žal imajo takšne ropotulje zelo kratek rok trajanja.

Velikokrat ritmičnim vzorcem z igranjem na lastna glasbila in gibanjem sledi še izvajanje bansov, ki jih imajo otroci zelo radi.

Največkrat pa petje spremljamo z lastnimi glasbili, tako kot to počnemo pri ritmičnih vzorcih. Pri tem spodbujam ustvarjanje spremljav, ki si jih otroci izmišljajo v skladu s svojimi sposobnostmi. V nadaljeva-

nju je predstavljen primer, pri katerem otroci na plakat s slikami gibov rok in nog večje ali manjše modre pike (večja pika je četrtnina, manjša osminka).

							
							
							
	MISE	Z VLA-KOM	PE-LJE-	MO,	DO-BRO	VO-LJO	MEL-JE-MO,

							
							
							
	KOPA	SE U-	STA-VI	VLAK,	HI-TRO	SE PRE-	ŠTE-JE VSAK.

					
					
					
					
	EN,	DVA,	TRI,	VLAK SI	TI!

Slika 3: Mi se z vlakom peljemo (zapis ustvarjanja otrok)

Vzgojiteljica naj izbira pesmi, ki so ji všeč, saj jih le tako lahko doživeto izvaja in s tem vpliva na otrokovo večje zanimanje in željo po učenju. Petje je tisto, ki ga otrok posnema, zato je tu naloga vzgojiteljice, da pesem intonira, da pazi na jasno izgovarjavo in dihanje ter sproščeno držo telesa (Breznik, 2016).

Petje otrok v zboru je zelo pomembno iz več vidikov, saj se otroci naučijo poslušati, sodelovati in sprejemati (ib.). Moj zbor je vsa leta sestavljen iz od 12 do 15 otrok iz moje skupine oziroma oddelka. Vanj se otroci vključijo glede na lastno željo. Vaje imamo enkrat na teden po 45 minut. Zagotovo je prednost tega, da so v zboru otroci samo iz moje skupine, tudi ta, da pesmi, ki se jih naučimo pri zboru, na njihovo željo pojemo skoraj vsak dan. Zbor nastopa na različnih priložnostnih prireditvah v bližini domačega kraja (na primer odprtje večnamenskega objekta v Bohovi, Revija pevskih zborov občine Hoče - Slivnica, Božično-novoletni bazar v Pivoli, dan žena v Krajevni skupnosti Rogoza).

V zboru se otroci bolj povežejo. Otroci v njem razvijajo pripadnost, odnos do skupine in svojo vlogo v njej, svoje dobre plati, zmožnosti in lastnosti (ib.). Z nastopanjem pa krepijo tudi pozitivno samopodobo. Večina otrok iz skupine oziroma z oddelka se vključi v zbor in potem ti otroci z vsakodnevnim petjem pesmi, ki se jih naučijo pri zboru, »okužijo« tudi tiste prijatelje iz skupine oziroma z oddelka, ki ne obiskujejo zбора.

Pri zboru nimamo klasičnega upevanja, kot smo ga vajeni pri šolskih zborih. Velikokrat posegam po zgodbi, ki otroke z njihovo lastno dejavnostjo popelje do različnih vaj za upevanje, pravilno izreko in sproščeno držo.

Najraje imajo zgodbo *Smetiščne kante*. Ob pripovedovanju zgodbe izvajamo gibe in proizvajamo zvoke ter pojemo.

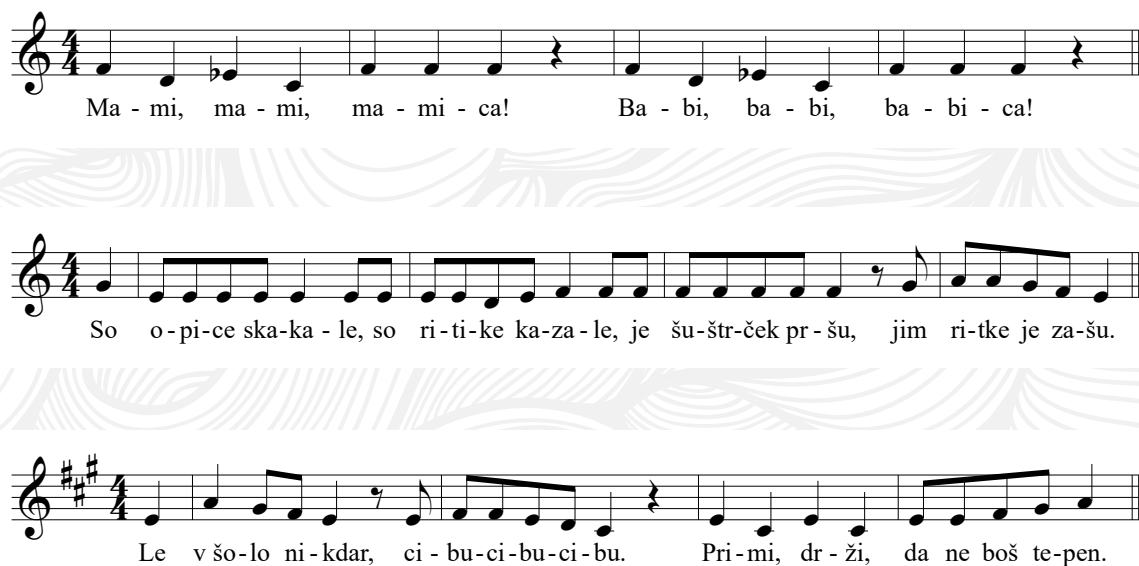
»Ko se zjutraj zbudim, si najprej pomanem oči (metje oči) in se pretegnem (pretegovanje), globoko zazeham (zehanje) in si še enkrat pomanem oči (metje oči). Potem urno odhitim v kopalnico (tek na mestu), kjer najprej slečem pižamo (gibi slačenja), oblečem najbolj ozke hlače (oblačenje hlač in vseh naštetih oblačil v nadaljevanju), dolge nogavice, krasno majico

in pullover z zadrigo. Umijem si obraz (masaža obraza), si dobro oščetkam zobe (z jezikom drgnem zobe) in jih večkrat temeljito splaknem (splakovanje). Nato se počesem (krtačenje) in že odhitim po stopnicah gor in dol (tek na mestu) proti službi. Hodim (hoja na mestu) in izza vogala zaslišim ,bla, bla, bla, bla, bla, bla, bla‘ (otroci izgovarjajo bla ...), se obrnem in grem (hoja na mestu) nazaj za vogal, ampak tam ni nikogar. Hodim naprej (hoja na mestu) in zaslišim ,bli, bli, bli, bli, bli, bli‘ (otroci izgovarjajo bli ...). ,Ojoj,‘ se prestrašim, ,Kaj je zdaj to!‘ Pogledam naokoli (pogled levo, desno), nikjer nikogar. Obrnem se in zaslišim ,blu, blu, blu, blu, blu, blu‘ (otroci izgovarjajo blu ...).

Pogledam gor in dol (pogled gor, dol), nič! Pogledam naokoli (zakrožim z glavo), nikjer nikogar. Naredim nekaj korakov, in v tistem se blizu mene oglasi ,blo, blo, blo, blo, blo, blo‘ (otroci izgovarjajo blo ...). Poleg mene stojijo smetiščne kante. Ko odprem prvo, povoham (vdih) in ugotovim, da v njej zelo smrdi (izgovorimo ,fej, fuj‘). Odprem drugo in povoham (vdih) in tudi tu smrdi (izgovorimo ,fej, fuj‘). Odprem tretjo, se prestrašim, padem na zadnjico in se zasmejim: ,Ha, ha, ha, ha!‘ (Skupaj se smejimo.) Pokličem (pojem melodijo iz partiture spodaj): ,Mami, mami, mamica!‘ In ker ne sliši, pokličem še: ,Babi, babi, babica!‘ In koga bi poklicali še vi, otroci? (Otroci dajejo ideje in pojejo, na primer ,teta, teta, tetica; žaba, žaba, žabica; račka, račka, račkica ...‘.)«

Vzgojiteljica naj izbira pesmi, ki so ji všeč, saj jih le tako lahko doživeto izvaja in s tem vpliva na otrokovo večje zanimanje in željo po učenju.

Petje otrok v zboru je zelo pomembno iz več vidikov, saj se otroci naučijo poslušati, sodelovati in sprejemati.

Slika 4: Vaje za upevanje

Sledi upevanje s slovensko ljudsko pesmijo *So opice skakale*, pri čemer otroke spodbujam, naj si ob petju sami izmislijo gibe. Vedno pridejo vsi na vrsto.

Končamo s petjem slovenske ljudske pesmi *Le v šolo nikdar*, ob kateri se vsi nasmejimo.

Petje v zboru »naj bo vsem v veselje, tako zborovodji kot tudi otrokom, kajti to pomembno vpliva na pevsko izraznost, razpoloženje in energijo nastopa na odru. Če otroci uživajo na vajah, bodo uživali tudi na odru. Sproščeni bodo, bolj interpretativni, zborovodji bodo sledili, ker ga imajo radi in mu zaupajo« (Breznik, 2016).

Sklep

Glasba pozitivno vpliva na umske, emocionalne, psihofizične, intelektualne in socialne sposobnosti. Otrok se ob njej uči glasnosti in tišine, uri ritem, smer zvoka, srečuje se z melodijo in drugimi glasbenimi zakonitostmi (Borota, 2006). Če vse usvajanje znanja, ki ga otroci pridobivajo, poteka na igriv in izkustven način, je to tisto pravo. Če pa nam je še bolj kot glasbeni cilji pomemben topel odnos, ki se razvija ob skupnem doživljanju in uživanju v glasbenem svetu, smo zmagovalci.

Viri in literatura

- Bahovec, D. E. et al. (2004). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: MŠŠ, ZRSŠ.
- Baza iger in dinamik. Dostopno na: <https://baza-iger.skavt.net/bansi> (10. 2. 2020).
- Borota, B. (2006). Glasbene dejavnosti in otrokove zmožnosti v zgodnjem obdobju. Koper: Pedagoška fakulteta.
- Breznik, I. (2016). Pevski zbori v vsakem vrtcu. Naši zbori. Dostopno na: <https://www.nasizbori.si/pevski-zbor-v-vsakem-vrtcu/> (19. 12. 2019).
- Gašperin, R. (2010). Enci benci na kamenci, Mladinska knjiga.
- Izštevank in nagajivke. Dostopno na: <http://igramose.blogspot.com/p/izstevanke.html> (10. 2. 2020).
- Krofič et al. (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor, Založba Obzorja.